

פרק שמיני

הספירות העליונות: הופעת האידיאלים האלוהיים

הספירות הן האידיאלים האלוהיים. כך פירש הראי"ה את מהות האצילות, כאמור לעיל פרקים ה-ז, ועל יסוד פירוש זה הוא המשיך לפרש את מהלך האצילות כולו כמהלך האצלה והדרגה של האידיאלים האלוהיים. בפרק זה נעסוק במהלך האצלתם של האידיאלים שבספירות העליונות, ובפרקים הבאים נמשיך בתיאור האצלתם של האידיאלים שבספירות התחתונות ובעולמות הנבראים.

לימדו המקובלים כי ראשיתו של מהלך ההאצלה היא ההוצאה מן הכוח אל הפועל. תחילה נמצאות ההוויות בספירת חכמה, ובה הן דקות ונעלמות. בספירת חכמה נמצא העצם, המהות, הכלל. אחר מתפשטות ההוויות בספירת בינה, ובה הן מתגלמות ומצטיירות בצורות נגלים. ספירת בינה נוטלת את הכלל מספירת חכמה ומפרטת אותו, מקבלת את המהות ומציירת אותה בתאריה. זהו ייחוד חכמה ובינה, הנקרא גם זיווג אבא ואימא, וממנו מגיע השפע המפורט והמוגבל אל הספירות התחתונות, אל תפארת ומלכות, הנקראות גם זעיר אנפין ונוקביה. על פי הדברים האלה הולך הראי"ה ומפרש בפרוטרוט את מהלך האצלתם והדרגתם של האידיאלים האלוהיים – הקודש, החכמה העליונה, היש המוחלט, האמת העליונה, הנועם, החירות, הציורים, האידיאלים המוגבלים, ערכי עולמים, ככל המובא בפסקאות מב-מג. עוד לימדו המקובלים כי ספירות חכמה ובינה מחוברות תדיר וזיווגן הוא תמידי. על פי הדברים האלה כותב הראי"ה כי 'מה שהוא יותר עליון מכל אידיאל עולמי בהכרח, כלומר ספירת חכמה, 'אידיאל עולמי מלא בעתיד', כלומר ספירת בינה, הרי 'הם תמיד מקושרים זה אל זה' [מה], כלומר מאוחדים תמיד בזיווג תדיר. הוסיפו המקובלים ואמרו כי מזיווג חכמה ובינה נמשך שפע הקיום והחיות לעולמות הנבראים, ועל פי דבריהם הוסיף הראי"ה וכתב כי 'חיי כל העולמים וקיומם', כלומר שפע הקיום והחיות, 'באים', כלומר נמשך, 'על ידי הצפייה הנסתרה... להאושר העליוני הלזה' [מה], כלומר זיווג חכמה ובינה.

•

בפרק זה נביא את הפסקאות שבהן מפרש הראי"ה את מהלך האצלתם של האידיאלים האלוהיים על פי קבלת הראשונים. בפסקאות נוספות מפרש הראי"ה את מהלך האצלתם של האידיאלים האלוהיים על פי קבלת האר"י, ואותן נביא להלן פרק מד.

[כה] חכמה, בינה ותפארת: יצירת האידיאלים

ראינו כיצד פירש הראי"ה את האצילות כהתנהגות אלוהית ואת ספירותיה כאידיאלים אלוהיים. זהו כללה של האצילות, ואותו פירט הראי"ה בפסקאות רבות. ראשונה להן היא הפסקה שנכתבה בשמונה קבצים, קובץ ז קעא. בפסקה זו פירש הראי"ה את מהלך ההאצלה כמערכת של אידיאלים אלוהיים הנובעים ויוצאים זה מזה – היא פותחת בקודש העצמי ובאמת העליונה, ומסיימת בתורה המעשית ובהדרגה המוסרית המפורטת. בפסקה זו קובע הראי"ה את היחס הנכון בין האמת ובין הטוב, הם שני האידיאלים האלוהיים העומדים ביסודה של האצילות, כלומר בספירות העליונות. האידיאלים הללו הם המתווים את דרכה של ההתנהגות האלוהית אשר בספירות התחתונות, ואשר אליה ראוי לו לאדם להתדמות. משום אריכותה של הפסקה שבקובץ ז קעא ומשום אריכות ביאורה נחלק אותה לשני חלקים – החלק הראשון יובא כאן, פסקה מב, והחלק השני יובא בהמשך סעיף זה, פסקה מג. אל פסקאות מב–מג מצטרפות פסקאות מד–מה, ויחד הן מהוות מקשה אחת. כל הפסקאות הללו מיוסדות על אוצר כינויים משותף, וכולן עוסקות בקודש ובאמת, בטוב ובנועם, ובמערכת האידיאלים הנסמכת עליהם.

דוגמת פסקאות מב–מג עוסקת גם פסקה עד בדרך היורדת בהדרגה מ'המחשבה העליונה' אל 'הציורים המנותחים', ומהם אל 'תכונות פרטיות ופרטי פרטיות'. בשתי הפסקאות מפרש הראי"ה את מעלתה של התורה המופיעה מ'אספקלריא המאירה' [מג, עד], היא ספירת תפארת.

•

להבנת פסקאות מב–מד נקדים כאן משפטים אחדים.

פירשו המקובלים כי ספירת חכמה היא הקודש, וכי ספירת בינה היא הנועם, החירות והעולם הבא. עוד פירשו המקובלים כיצד נמשך השפע באצילות מן הספירות העליונות אל התחתונות. על יסוד כל אלה הורה הראי"ה את מערכת האידיאלים האלוהיים באצילות ואת דרך הדרגתם בה.

א. ראשית האידיאלים היא ספירת חכמה – עצם החיים האלוהיים. ספירת חכמה היא 'הקודש העצמי' [מב], 'הקודש' [מג], 'מכון הקודש' [מג]. הקודש הוא מהותה של האצילות, הוא עצמותם של החיים האלוהיים ושל השפע האלוהי אשר באצילות. ספירת חכמה היא 'ההכרה הטהורה' [מב], והיא 'מה שהוא יותר עליון מכל אידיאל עולמי בהכרה' [מה], ועל כן אי אפשר להשיג אותה. על כן ממשיך הראי"ה וקובע כי דק בהכנתה של החכמה אל הציורים, האידיאלים... מתהווה זה האור, ששם העולם של החרות

מתראה' [מב], כלומר רק על ידי קישורה של החכמה אל הבינה אפשר להשיג את הציורים ואת האידיאלים שבספירת בינה, היא החירות, כפי שנראה להלן.

ספירת חכמה היא 'היש המוחלט' [מב, מג], הספירה הראשונה שבה נאצלת ישות, אחרי ה'אין' שבספירת כתר.

ספירת חכמה היא 'האמת העליונה' [מג], היא 'ההכרה לבדה' [מב], היא 'ההכרה הטהורה' [מב]. אי אפשר להשיג את ספירת החכמה, היא למעלה מן ההכרה, 'מה שהוא יותר עליון מכל אידיאל עולמי בהכרה' [מה].

ב. ספירת בינה היא 'הנועם' [מב, מג, מה], 'הנועם העליון של עולם הבא' [עה], והיא 'אידיאל עולמי מלא בעתיד' [מה].
ספירת בינה היא 'הטוב' ו'האפשר' [מה].

ג. ספירת בינה היא למעלה מהספירות המדודות והמוגבלות, היא עולם 'החירות' [מב, מג] ו'הדרור' [מב]. אמנם הדינים והגבולות יוצאים מספירת בינה, אבל בה עצמה אין דינים ואין גבולות.

ד. ספירת בינה היא מקורן של שבע הספירות התחתונות. היא היוצרת את האידיאלים 'באופן הראוי לדרת' [מב] אל מקומם בספירות התחתונות.

ה. שבע הספירות התחתונות הן מדודות ומוגבלות – 'אצילות מוגבלת' [מג], ובהן נמצאים 'הציורים' [מב], 'האידיאלים המוגבלים' [מב], 'המגמות' [מב], 'אידיאלי המגמות' [מג], 'המידות הטובות' [מד].

ספירות אלו הן 'צורת העולמים' [מב], 'ערכים מציאותיים' [מב], 'ערכי עולמים' [מב].
ספירות אלו הן 'האידיאלים' [מב] שלאורם צריכים העולמות הנבראים ללכת.
ספירות אלו הן 'שיגוב תכלית היותם' [מב] ו'רום ועומק' [מב] של חיי העולמות הנבראים.

ו. הספירות התחתונות הן מדודות ומוגבלות, ועל כן מהן יוצאת 'ההוראה התורית' הימנחת את כל קויה לפרטיהם ולפרטי פרטיהם' [מג], ובהן נמצאים 'הרעיונות ועצות המוסר וההדרכה המדותית וכל פרטיה של תורה' [עה].

ז. ספירת יסוד, אחת משבע הספירות התחתונות, היא 'הטוב' [עה] והיא 'השלוש' [עה].

ח. העולמות הנבראים הם 'מוגבלים' [מג], 'מגולמים' [מג], 'צביוני כל עולמים' [מג].

מכל אלה עולה כי שלוש דרגות במערכת האידיאלים האלוהיים שבאצילות, והן נאצלות זו מזו.

א. ספירת חכמה היא האידיאל של הקודש, של עצם החיים האלוהיים; האידיאל של האמת העליונה, של היש המוחלט.

ספירת חכמה היא המקור לכל המוסר האלוהי, האידיאל העליון שאין בו כל הגבלה, האידיאל הכללי שאין בו 'שום פרטיות של צביון' [מב].

ב. ספירת בינה היא האידיאל של הטוב, של הנועם ושל האושר; היא החירות והדרור; היא יוצרת את האידיאלים.

ספירת בינה מפרטת את ספירת חכמה, ואת כל האצור באמת העליונה ובקודש העצמי היא מוציאה מן הכוח אל הפועל. ספירת בינה מתבוננת באמת ובקודש ומגלה את הטוב ואת הנועם אשר בהם, ועל כן היא מציירת ויוצרת את האידיאלים. ממנה יוצאים ונאצלים האידיאלים המוגבלים והמדודים.

ג. ספירות תפארת ומלכות הן האידיאלים המוגבלים והמדודים; הן 'ערכים מציאותיים' [מב], 'ערכי עולמים' [מב], 'הליכות עולם' [מג].

אלה הם 'הרעיונות, עצות המוסר, ההדרכה המידותית, וכל פרטיה של תורה' [עה], מידות הטוב והשלום המכוונות אל האדם. אלה הם האידיאלים שהאדם מבקש 'להגשים דוגמתם בפועל של סדרי החיים' [כג]. אלה הן המידות והדרכים שהמאציל מהלך בהן והאדם מבקש להלך אחריהן וכך להתדמות לאלוה.

כך הולכים האידיאלים ונאצלים מדרגה לדרגה – הקודש שבספירת חכמה הוא עצמותם וכללותם; ספירת בינה מפרטת, מציירת, מודדת ומגבילה אותם; בספירות התחתונות נמצאים האידיאלים המוגבלים והמדודים, האידיאלים של המוסר וההדרכה המידותית, האידיאלים המפורטים של התורה, האידיאלים שהאדם יכול להגשים בחייו, האידיאלים שהאדם יכול להתדמות בהם לאלוה ולהתנהג כמותו.

•

נביא עתה את פסקאות מב-מד, ואחר נסיף דברים לבארן היטב.

א מב | שמונה קבצים, קובץ ז קעא * || אורות הקודש, הקודש הכללי א *

עג	חכמה	הקודש
עד	חכמה	העצמי הוא
עה	חכמה	החכמה,
פג	חכמה	הזכרה לבדה,
עו	חכמה	זוהר האידיאות העליונות בהיותן
עו	חכמה	ברום עליונותן, בלא שום הגבלה, בלא שום פרטיות של צביון, אפילו של כללי כלליות אשר במציאות,
	—	שהכל הוא פרטי ומוגבל לגבי הרוחב ואי הגבוליות של
עה	חכמה	החכמה העליונה, ברום עזוזה.
עה	חכמה	החכמה
עג	חכמה	ברוממות קדשה היא למעלה
עז	בינה	מהחירות,

נשגבה	—	
מעלמא דחירו, דכל חופש וחירות אשר בעולמים מינה תליא.	בינה	עז
צורת העולמים כולם, וכל אידיאליהם, שיגוב תכלית הוייתם, וכל רום ועומק של חייהם, עדנת שירתם וריווי שמחתם וחדות עדונם,	ז' תחתונות	עח
הכל כלא נחשב לגבי	—	
טוהר הקודש של	חכמה	עג
עצם החכמה.	חכמה	עה
רק בהכנתה של החכמה אל	חכמה	עה, עט
הציורים, האידיאלים, בתור השלטה על	ציורים	עט
ערכים מציאותיים, מתהווה	ז' תחתונות	עח
זה האור, ששם	—	
העולם של החירות מתראה. שם,	בינה	עז, עט
בעולם של החירות,	בינה	עז
בעדן הציורים	ציורים	עט
וביצירת האידיאלים, באופן הראוי לרדת לתפיסת	האצלה	פ
הויית אידיאלים מוגבלים,	תפארת	פא, תשמ
יוצרי עולמים, מהוי חיים, ממצאי נשמות ומחדשים צבאי צבאות,	ו' קצוות	עח, תשמ
מכח הופעתה של תכונת החירות של	בינה	עז
בינת חיי כל עולמים בצורתה העליונה,	בינה	פג
מתגלה הוד הבינה, שהיא דוגמתה של	אתפשטת עד הוד	פד
ההכרה הטהורה,	חכמה	פג
המתבסמת	—	
בבשמי השירה,	בינה	
בנגינת נועם וחדות רננים.	בינה	פה
הירידה אל	האצלה	פ
הנועם,	בינה	פה
מהערך העליון של הקודש	חכמה	עג
שממעל	—	
לכל נועם, היא	בינה	פה
מאצלת	סדר ההשתלשלות	ת"כ
הוד הבינה בכל	אתפשטת עד הוד	פד
מערכי ההויה.	ז' תחתונות	עח
והאי עלמא עילאה, אף על גב דלאו איהו דינא,	בינה	פו
דינין מתערין מיניה.	דינים	פו
ושורש הגבורות	שורש הגבורות	פז
במקוריותן הוא מגביר עוד את	בינה	

מַעֲמַק הַנוֹעָם	בינה	פה
בהדר תפארתו.	תפארת	קיד
אמנם, מקום השאיבה	שאיבה	קעז
המקורית,	חכמה	ריז
ששם היש המוחלט שוכן בחביונו, איננו כי אם	חכמה	פת
ברום הקודש,	חכמה	עג
האידיאליות שממעל	חכמה	
למדת כל חירות,	בינה	עז
מפני שאין תוכן של עבדות מוכשר לצאת משם, אפילו אחרי	—	
רבוא רבבות של הורדות והשתלשלויות.	האצלה	פ
ממקור החיים, שהוא למעלה מן	חכמה	ריז
החיים,	בינה	
שואב ישראל את	שאיבה	קעז
רוחו, וממעל לכל	שפע	קפט
ערכי עולמים מרחף הוא לתפקידו.	ז' תחתונות	עח
אמנם, כדי	—	
להאיר	הארה	פט
הארת החיים	שפע חיים	קע
בכל הנשמות,	נשמת אדם	לנב
ובכל מרחבי עולמי עד, הרי	ברי' יצי' עשי'	קיט
אור הקודש של	חכמה	עג
תוכן היש המוחלט	חכמה	פת
מופיע בעדו במלא כל מילואים,	הופעה	קעט
ונחלי	שפע	רד
עדנים	חכמה	ז
שוטפים	המשכה	לא
וזורמים	המשכה	לכ
ברוח בינה, אשר בדברי	בינה	פכ
אלהים חיים, שעל ידם	בינה	לג
שואבים הם	שאיבה	קעז
כל צמאי נהרת הקודש את	—	
אור הקודש בחוסן עוזו.	חכמה	עג

• **אוצר כינויי הראי"ה**

(עג) כינוי מקורי קודש.

שפת הראייה הקודש העצמי הוא החכמה [מב]; 'החכמה ברוממות קדשה' [מב]; 'טוהר הקודש של עצם החכמה' [מב]; 'הערך העליון של הקודש' [מב]; 'יום הקודש' [מב]; 'אור הקודש' [מב]; 'אור הקודש' [מב]; 'האור המרומם אשר לחסנת הקודש' [מב]; 'ברום קדשה' [מב]; 'בטהרת קדשה' [מב]; 'מעמק קדשה אשר להחכמה בקדשה כוננו' [מב]; 'מקור הקודש' [מב]; 'מכון הקודש' [מב]; 'מרומי הקודש' [מב].
זיק קודש' [קט].

שפת המקובלים קודש – כינוי לספירת חכמה.

אילן הראייה ענף שלישי, עמ' 1489.

ספר הזוהר מאי קדש, שלימותא דכלא דאקרי חכמה עלאה... והאי זאת כד מתברכא אקרי קדש, ואקרי חכמה, וקראן ליה רוח הקדש, כלומר רוח מהווא קדש דלעילא. וכד נפקין ומתערין מנה רזי אורייתא, כדין אתקרי לשון הקדש.
(ח"ג סא ע"א)

ספר הזוהר שאו ידיכם קדש, מהו קדש, אתר עלאה דמבועא דנחלא עמיקא נפיק מיניה, דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות, ועדן הוא דאקרי קדש עלאה, בג"כ שאו ידיכם קדש.
(ח"ג יג ע"א)

ספר הזוהר א"ר אבא, קדש עלאה מכלא, דהכי תנינן, כד אתחברן כלהו קדושי כחדא אקרין קדש... אר"א שירותא וסיומא דכלא אתכליל בקדש, וחכמה עלאה קדש אקרי.
(ח"ג רצז ע"א)

פירוש החיית ה' שבשם, כי היא מחשבה סתומה אשר בה הקדושה, וגם נקראת רוח הקדש, והיא החכמה כי היא נקראת קדש.
(מערכת האלקות, דף עה ע"ב)
ועיקר קדש סתם הוא בחכמה.
(שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק יט)

(ע7) כינוי מקורי עצמי.

שפת הראייה 'הקודש העצמי הוא החכמה' [מב].

'חיהם העשירים בעצמותם' [עב]; 'הכרה עצמותית' [עג]; 'הזיק העצמי הוא יסוד הרעיון והמחשבה' [קט]; 'הזיק העצמי' [קט]; 'מאיר מעצמו' [קכ].

שפת המקובלים הקודש הוא הדבר עצמו, מלה בגרמיה, והשאר ממנו הם באים.

אילן הראייה ענף שלישי, עמ' 1489.

ספר הזוהר ר' חייא אמר בגין דשרי למעבד בהון עבדתא ובגין דא לא אקרין קדש, ומאן דלאו אקרין קדש חול אקרין. וע"ד אתקינו חברייא בהבדלה בין קדש לחול. מאי הבדלה הכא, אלא קדש מלה בגרמיה הוא, ושאר מניה אתיין.
(ח"ג צד ע"ב)

(עה)	כינאי מקורי שפת הראייה	חכמה. 'החכמה, ההכרה לברדה' [מב]; 'החכמה העליונה, ברום עזוזה' [מב]; 'החכמה ברוממות קדשה' [מב]; 'שוהר הקודש של עצם החכמה' [מב]; 'בהכנתה של החכמה' [מב]; 'בחכמת אל דעות ד' [מג]; 'שיגוב החכמה' [מג]; 'שם החכמה שוכנת' [מג]; 'מכון החכמה' [מג]; 'מעמק הקודש אשר להחכמה' [מג]; 'מחכמה נפקת' [מג]; 'ד' בחכמה יסד ארץ' [מג]; 'מקור חכמה' [מג]. 'ממעל לבינה היא החכמה' [מה]; 'בחכמה' [מח]; 'הערך המבדיל שבין חכמה לבינה' [עג]; 'האידיאל התדירי של החכמה' [עג]; 'יסוד החכמה' [עג]; 'מן החכמה' [עג]; 'החכמה מזלת' [עג]; 'מתאחדת עם החכמה' [עג]; 'החכמה' [קיג]; 'חיי החכמה' [רכח]; 'החכמה העליונה' [רצג]; 'החכמה העליונה' [שמב]; 'חכמה' [תד].
	שפת המקובלים אילן הראייה	חכמה – שמה של הספירה השנייה. ענף שלישי, עמ' 1487.
	שערי אורה	והספירה הזאת נקראת במקומות ידועים חכמה . וצריך אתה לדעת כי הספירה הזאת הנקראת חכמה היא סוד יוד של שם המיוחד... אבל חכמה עליונה, שהיא סוד יוד של שם, אפילו למשה רבינו עליו השלום נתעלמה, ואין כל בריה יכולה להיכנס בה, שהרי לא השיג כל שערי בינה, והחכמה לפנים מן הבינה... ולפי שהחכמה הראשונה היא סוד התפשטות המחשבה מן הכתר אין לה שיעור ונבול אצל דבר מכל מה שאחריה , ועליה נאמר והחכמה מאין תמצא, מאין שהיא סוד התפשטות המחשבה מן הכתר. (שער תשיעי, דף צד ע"א)
	פרדס רמונים	חכמה היא הספירה השנייה . ונק' כן מפני שהיא חכמתו של מחוייב המציאות... ועליה נאמר והחכמה מאין תמצא. ופי' חכמה ר"ל כ"ח מ"ה הוא, מה עולה במנין אדם, ובה פני אדם והוא יוד הא ואו הא שעולה מ"ה. (שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק ח)
(עו)	כינאי מחודש שפת הראייה	האידיאות העליונות בלא שום הגבלה. 'זוהר האידיאות העליונות, בהיותן ברום עליוניותן, בלא שום הגבלה, בלא שום פרטיות של צביון, אפילו של כללי כלליות אשר במציאות' [מב].
	שפת המקובלים אילן הראייה	ספירת חכמה. ענף שלישי, עמ' 1488.
(עז)	כינאי מקורי שפת הראייה	חירות. 'למעלה מהחירות, נשגבה מעלמא דחירו, דכל חופש וחירות אשר בעולמים מינה תליא' [מב]; 'העולם של החירות' [מב]; 'עולם של החירות' [מב]; 'תכונת החירות' [מב]; 'מדת כל חירות' [מב]; 'ממעל לכל חירות וכל נועם' [מג].

שפת המקובלים	'החירות והתענוג' [קמו]. חירות — כינוי לספירת בינה.
אילן הראי"ה	ענף שלישי, עמ' 1492.
אשכול	דרור כבינוי לספירת בינה, כינוי קה.
אשכול	עולם החירות העליון כבינוי לאצילות, כינוי סנו.
ספר הזוהר	מהו בן חורין , כמה דאת אמר יובל היא קדש תהיה לכם, וכתוב וקראתם דרור בארץ, דהא כל חירו מיובל קא אתי, בגין כך בן חורין. ואי תימא בן חורין ולא כתיב בן חירות, הכי הוא ודאי בן חירות מיבעי ליה, אלא במתניתא סתימאה דילן תנינא, כד מתחברן יו"ד בה' כדין כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ולא תימא כד מתחברן, אלא מתחברן ודאי, ובגין כך בן חורין כתיב. (ח"א צה ע"ב)
שערי אורה	דע כי מדת היובל למעלה היא שביעית, היא עליונה, והיא סוד הגאולה השלמה והחירות , ומן היובל, שהיא סוד הגאולה השלמה, מקבלת מדת אל ח"י שפע הגאולה ומביא גאולה לעולם, כמו שמקבל מן היובל כח החיים ונקרא על זה אל ח"י. (שער שני, דף כב ע"ב)
שערי אורה	ולפעמים נקראת הספירה הזאת יובל , וכבר הודענוך כי כל מיני חירות וגאולה תלויה בספירה זו. והטעם, כי כל שבע הספירות התחתונות לפעמים נמצאה בהם לפי קלקול התחתונים חלילה וחס, והם דמיון הפסקת השפע... ולפיכך כשבני אדם חוטאים למטה וספירת הבינה ממעטת מיני ברכותיה כביכול, נמצא בשאר הספירות כמה דרכים עד שמתאספות ומתעלות לספירת הבינה, ונשאר החורבן למטה. אבל כשמתאחזות הספירות התחתונות בספירת היובל וממשיכות שפע ברכותיה למטה, אזי כל מיני חירות וגאולה נמצאים בכל הספירות, ובכל המתפרנסים על ידי ספירת המלכות המקבלת שפע הברכה מהם. ודע כי יש זמן שעתיד להיות, שהצדיקים יתעלו עד שיתאחזו בספירת הבינה שהיא סוד העולם הבא, ואז יצאו לחירות ויהיו נגאלין מכל מיני משחית ומכל מיני פורעניות. (שער שמיני, דף פה ע"ב)
פרדס רמונים	חירות הוא בבינה , כי משם יוצא החפשיות והחירות. (שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק ח)
כינוי מחודש	צורת העולמים, ערכי עולמים, ערכים מציאותיים, הליכות עולם, ועוד.
שפת הראי"ה	'צורת העולמים כולם, וכל אידיאליהם' [מב]; 'ערכים מציאותיים' [מב]; 'יוצרי עולמים, מהוי חיים, ממציאי נשמות ומחדשים צבאי צבאות' [מב]; 'מערכי ההויה' [מב]; 'ערכי עולמים' [מב]; 'הליכות עולם' [מב]; 'הליכות עולמים' [מב].
שפת המקובלים	'מה שעולם זה עומד להכיר' [מה]; 'אידיאל עולמי בהכרה' [מה].
אילן הראי"ה	שבע ספירות תחתונות — מצרים, מידות מוגבלות. ענף שלישי, עמ' 1508.

אשכול	אידיאלים מוגבלים, כינוי פא.	
(טז)	כינוי מקורי	ציור, הצטיירות.
שפת הראייה	שפת הראייה	<p>רק בהכנתה של החכמה אל הציורים... מתהווה זה האור, ששם העולם של החרות מתראה' [מב]; 'בעדן הציורים' [מב].</p> <p>'מחשבה מתגלמת בציורים' [עד]; 'הציורים הם רק מופשטים וכוללים' [עד]; 'ציורי ההגיון המנותח' [עד]; 'הציורים המנותחים' [עד]; 'ההצטיירות המוגלמה' [עד]; 'נתוחו הציורי' [עד]; 'ההצטיירות הכללית' [עד]; 'תוכן של ציור' [עד].</p> <p>שפת המקובלים – ההוויות הדקות שבחכמה נשפעות אל הבינה, ובה הן מצטיירות כציורים גלויים יותר.</p> <p>ענף שלישי, עמ' 1492.</p> <p>על ידי חיבור חכמה ובינה והשפעת החכמה בבינה היה סיבת כל האצילות, כי בחכמה היו ההוויות דקים בתכלית, כמו שהוא העלם הבן במוח האב, ואחר שנתפשטו בבינה נתגלמו ונצטיירו ציור יותר נגלה. ולפיכך יקרא חכמה אב... והבינה היא הנקבה אשר תקבל כל הציורים הנשפעים מהחכמה, ויצור בה ציור יותר מתגלה ותאציל אותו האצילות.</p> <p>(שער הכנויים, שער כב, פרק א)</p> <p>ונודע הטעם כי אבא נקרא מחשבה ואין בו שום תפיסה, אבל בינה היא נוקבא, ונקרא צירי כי בה כח ציור לצייר הכלים... לכן נקרא בינה לשון בנין.</p> <p>(שער דרושי אבי"ע, שער מב, פרק ה)</p>
(פ)	כינוי מקורי	ירידה, הורדה.
שפת הראייה	שפת הראייה	<p>'ביצירת האידיאלים באופן הראוי לרדת' [מב]; 'הירידה' [מב]; 'דבוא רבבות של הורדות והשתלשלויות' [מב].</p> <p>'המכריחה את כל ההווה לצאת לאור עולם' [לה]; 'הירידה של המצאת חיים רצוניים' [רעג]; 'מתחלת... הולכת בתחילה הליכת ירידה מלמעלה למטה' [שסב].</p> <p>שפת המקובלים – סדר ההשתלשלות של האצילות האלוהית ושל העולמות הנבראים.</p> <p>ענף שישי, עמ' 1534.</p> <p>ומעתה, כיון שהעלול הראשון שפעל והאציל האין סוף הוא פשוט ושלם כל מה שאפשר להיות, הנה בינו לבין העולם החומרי לזה יש מרחק והבדל גדול מאוד, ולכן הוכרחו שאר הנמצאים שביניהם שהם ארבעה עולמות, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, היורדים ומשתלשלים זה מזה בכח האין סוף, מדרגה אחר מדרגה ועולם אחר עולם.</p> <p>(ויכוח ראשון, סעיף מא)</p>
שומר אמונים	שומר אמונים	

שומר אמונים

(פא) כינוי מחודש

(פכ) כינוי מקורי

שטער' אורדא

שקל הקדש

- (פג) כינוי מחודש   ההכרה לבדה, ההכרה הטהורה.
שפת הראייה   'החכמה, ההכרה לבדה' |מב|; 'ההכרה הטהורה' |מב|; 'האמת העליונה' |מג|. שפת המקובלים   ספירת חכמה.
אילן הראייה   ענף שלישי, עמ' 1488.
- (פל) כינוי מקורי   הוד הבינה.
שפת הראייה   'הוד הבינה' |מב|; 'הוד הבינה' |מב|. שפת המקובלים   ה' עילאה אתפשטת עד הוד; הבינה מתפשטת עד הוד.
אילן הראייה   ענף שלישי, עמ' 1493.
תיקוני הזוהר   ה' **עלאה אתפשטת עד הוד**, נ' תרעין.
(הקדמה, דף ו ע"א)
פ' ס' דצניעותא   והיינו דאמרין דמשה זכה לבינה, כדאיתא ברעיא מהימנא, שזכה לקצוות הפנימיות שהם מבינה כדפרישית. **והתפשטותה עד הוד בסוד חמשים שערי בינה**.
(שער מאמרי רשב"י, דף כח ע"ג; קבלת האר"י, עמ' 991)
פ' ס' דצניעותא   כי **התפשטות בינה בחמשים שעריה עד הוד**.
(שער מאמרי רשב"י, דף ל ע"ב; קבלת האר"י, עמ' 1003)
דרך עץ חיים   **נמצא כי הבחי' היותר תחתונה שירדה שם התבונה להתלבש הוא בהוד דז"א, כי לא הגיעה התלבשותה עד היסוד דז"א. וז"ס מ"ש בזוהר ובתקונים דאמא עלאה התפשטותא דילה עד הוד איהו.**
(שער הנסידה, שער כט, פרק ד. מ"ב)
- (פה) כינוי מקורי   נועם.
שפת הראייה   'נגינת נועם' |מב|; 'הירידה אל הנועם' |מב|; 'הערך העליון של הקודש שממעל לכל נועם' |מב|; 'מעמק הנועם' |מב|; 'יחשוב כל חושב את הנועם' |מג|; 'כל חרות וכל נועם' |מג|; 'ממעל לכל הנעמים' |מג|. 'תכלית הטוב, הנועם והאושר' |מה|; 'הנועם העליון' |עה|; 'הנועם בכל עדניו' |עה|; 'הנועם' |עה|; 'נועם בעולם הרוחני' |עה|; 'הנועם' |עה|; 'אוצר הנועם' |עה|; 'בכל נועמה' |עה|; 'נועם העליון' |קמח|; 'הנועם' |רלג|. שפת המקובלים   נועם — כינוי לספירת בינה.
אילן הראייה   ענף שלישי, עמ' 1494.
הפניה   מקורות נוספים בספרי המקובלים — להלן כינוי רלא.
ספר הזוהר   והאי **נעם** הוא נעימו דנפק **מעלמא דאתי**, ומעלמא דאתי נהדין כל בוצינין ומתפרשן לכל עיבר, וההוא טיבו וההוא נהורא דעלמא דאתי דינקין אבהן אקרי **נעם**. ד"א **עלמא דאתי אקרי נעם**, וכד אתער עלמא דאתי **כל חדו וכל טיבו וכל נהורין וכל חירו** דעלמא אתער, ובגיני כך אקרי נעם.
(ח"א קצו ע"ב)

נועם ה' נקרא השפע הנשפע למלכות מהכתר דרך החכמה, ומהחכמה אל הבינה, ומבינה אל המלכות דרך מדרגות הסלם... ונודע כי **עקר הנעימות הוא בבינה**, ועכ"ז הוא בא מלמעלה ר"ל מהכתר. **ובבינה נקרא לו שם נועם**, ומבינה נשפע הנעימות אל המלך... כי **הנעם הוא שפע חירות הבינה** המאיר לכל הספירות, ונשפע למלכות ע"י האבות.
(שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק יד)

- (פ) כינוי מקורי דינין מתערין מיניה.
שפת הראי"ה 'האי עלמא עילאה, אף על גב דלאו איהו דינא, דינין מתערין מיניה' [מב].
שפת המקובלים דינין מתערין מינה – ספירת חכמה היא רחמים גמורים; גם ספירת בינה היא רחמים, אבל ממנה יוצאים דינים.
אילן הראי"ה ענף שלישי, עמ' 1493.
ספר הזוהר אמר רבי אלעזר, **יובלא** אע"ג **דדינין** (נפקין) **מתערין מינה**, וכלהו רחמי, (ודינין), **כל חידו מינה נפקין**, והוא חדוותא (ס"א והוא חירותא) דכלא.
(ח"א קנא ע"א)
ספר הזוהר חכמה י"ה אקרי. תנינא יהו"ה דאקרי אלהי"ם, בגין דההוא נהר רחמי, ובגין **דדינין מתערי מינה**, אתון דרחמי כתיב, ונקוד אלהי"ם, ולא אלהי"ם דינא.
(ח"ג י ע"ב)
ספר הזוהר ובגין דקרינן לה **אם נוקבא**, גבורה ודינא מנה נפיק אקרי רחמי בלחודהא, הא **מסטרשא דינין מתערין**, ובג"כ כתיב ברחמי ונקוד בדינא, אתון ברחמי ואתנגיד דינא מסטרשא.
(ח"ג סה ע"א)
פרדס רמונים והנה יצא לנו מזה המאמר טוב טעם ודעת, **שבבינה אין דין רק שמתערין ממנה הדינין**. והכונה על **השפע הנשפע ממנה אל הגבורה**, ואפי' על הגבורה תשפיע לפעמים רחמים ותתלבן על ידה... והנה בפירוש היות הבינה רחמים ושמחה, עם היות **שדינין מתעוררים ממנה**.
(שער מהות והנהגה, שער ח, פרק ו)
פ"ס' דצניעותא וניצוצות אלו נזרקו על ידי בוצינא דקדרינותא, שהוא **שרש הדינין שהיה גנוז במעי האם שהיא הבינה, דמינה דינין מתערין**.
(שער מאמרי רשב"י, דף כא ע"ב; קבלת האר"י, עמ' 948)
שער הכוונות ולהבין זה צריך שנודיעך מהיכן נתפשטו הדינין בזו"ן, והענין הוא כי עיקר תחלת בנינם הוא מן הנצח והוד ויסוד של אי'. והנה כל בחי' **אימא בעצמה היא דינין**, כי **ממנה הדינין מתערין ובה נמצא מקור הדינים**.
(דרושי ראש השנה, דרוש א, דף צא ע"א)

- (פז) כינוי מקורי שורש הגבורות.
שפת הראי"ה 'שורש הגבורות' [מב].

- שפת המקובלים שורש הגבורות – שורש הגבורות והדינים גנוז בספירת בינה. אילן הראייה ענף שלישי, עמ' 1493.
- שער מא' רשב"י נודע כי בוצינא דקרדינותא היא סוד שורש הדינים והגבורות מתחילתם, ולכך שורש זאת הבוצינא אנניז גו מעי דאימא... ולכן זו הבוצינא מדד ועביד משיחן בכל הי"ס כולן, ושורש זו הבוצינא היא בבינה, לפי שממש דינין מתערין כנודע. (פירוש זוהר ח"ב לח ע"ב, דף יז ע"ג)
- דרך עץ חיים וז"ש בפרשת פקודי כנ"ל בטש בוצינא דקרדינותא וזריק לש"ך עיבר, פי' כי בוצינא דקרדינותא הוא סוד בחינת שורש כל הגבורות והדינים דמעיקרא. והנה היא עומדת בנו אמא, כי לסבה זו אמרו בזוהר דינין מתערין מינה, וז"ש באדר"ז דהאי בוצינא דקרדינותא גנוז גו מעי דאמא, כנזכר שם דרצ"ב, ולכן הבוצינא הזאת היא נותנת קצבה ומדה ומדר משחתא לכל ספי". (שער רפ"ח ניצוצין, שער יח, פרק ה. מ"ח)
- (פח) כינוי מקורי יש, ישות. שפת הראייה 'ששם היש המוחלט שוכן בחביונו' |מב|; 'תוכן היש המוחלט' |מב|; 'מכון היש המוחלט' |מג|; 'הישות המוחלטת' |מג|.
- שפת המקובלים יש – כינוי לספירת חכמה. אילן הראייה ענף שלישי, עמ' 1489.
- אשכול ישות ככיניו לאצילות, כינוי קנז. ישות ככיניו לעשייה, כינוי קנח. מציאות ככיניו לעשייה, כינוי קנג.
- שערי אורה דע כי הספירה הזאת נקראת בתורה י"ש... כי הספירה הראשונה שהיא הכתר, לפי שנעלמה מעיני כל חי ואין מי שיוכל להתבונן בה, נקראת אי"ן... ואם בא אדם לשאול בה דבר, תשובת שאלתו היא, אי"ן... אבל תחילת התפשטות המחשבה וראשית התגלות הסדר הוא הספירה השנייה הנקראת חכמה, ובמקום זה אפשר לשאול, אף על פי שאינה נגלית, איננה נסתרת מכל וכל כמו הראשונה... ולפי שהראשונה מרוב התעלמותה נקראת אין, השנייה לפי שיש בה קצת שאלה, לפי התפשטות אצילות הספירות מן הכתר, לפיכך נקראת יש. (שער תשיעי, דף צג ע"א)
- (פט) כינוי מקורי מאיר, מואר. שפת הראייה 'להאיר' |מב|. 'מאירה' |עו|; 'מוארת' |פ|; 'חוזרים ומאירים' |פח|; 'מאיר' |צג|; 'מאיר את החיים' |קא|; 'ההולך ואור עליהם תמיד' |קכב|; 'המאיר' |רמח|; 'להאיר' |רפב|; 'מאירים' |רצב|; 'מאירים' |שד|; 'מאירם באור החיים' |שט|; 'מאירה' |שטז|; 'מאיר' |שכ|; 'יאירו באור החיים' |שכב|; 'יאירו' |שכב|; 'להאיר' |שלח|; 'יותר מאירה את החיים ואת העולם' |שמג|; 'מאירים' |שמה|; 'להאיר' |שנח|; 'מאיר' |שסג|; 'מאיר' |שסו|.

- שפת המקובלים הארה – המשכת השפע באצילות, וממנה אל הנבראים.
 אילן הראייה ענף רביעי, עמ' 1518.
 הפניה מקורות בספרי המקובלים – לעיל כינוי מז.
- (ז) כינוי מקורי עדן.
 שפת הראייה 'נחלי עדנים' |מב|. 'נהר עליון אשר מעדן הוא יוצא' |שלח|; 'עדנו' |שמה|. שפת המקובלים עדן – כינוי לספירת חכמה.
 אילן הראייה ענף שלישי, עמ' 1490.
 ספר הזוהר האי **חכמתא** אקרי **עדן**. והאי עדן אתמשך מעדן עלאה סתימאה וכל סתימן.
 (אדרא זוטא, זוהר ח"ג רצ ע"א)
 ספר הזוהר והיינו רזא דכתיב ונהר יוצא מעדן וגו'. מאן **עדן**, דא **חכמה עלאה**.
 (אדרא זוטא, זוהר ח"ג רצ ע"ב)
 שערי אורה והספירה הזאת נקראת בתורה **עדן**, כלומר התחלת התפשטות המחשבה והמקור אשר משם נתגלו כל הספירות מכתר עליון. וזהו **המעין והמקור** אשר ממנו נמצאים כל הנמצאים בהתגלות הספירות מכתר עליון. ולשון **עדן** הוא לשון **מקור** אשר ממנו נמשך הדבר, והסוד ונהר יוצא מעדן, כלומר **נהר יוצא מן המקור והמעין**, שזהו לשון **עדן... ונהיר יוצא מעדן**, זה בינה, **יוצא מעדן**, יוצא מן החכמה שהוא סוד המקור הנמשך מכתר עליון, להשקות את הגן, להשקות ספירת מלכות.
 (שער תשיעי, דף צח ע"א)
- (חא) כינוי מחודש שוטף, שטף.
 שפת הראייה 'שוטפים' |מב|. 'שוטף' |יג|; 'הולך ושוטף' |מט|; 'שוטפים ועוברים' |קג|; 'שוטף' |קכו|; 'שוטפים' |קמז|; 'שטיפים' |שמא|; 'שוטף ועובר' |שפז|. שפת המקובלים המשכת השפע – המשכת השפע באצילות, וממנה אל הנבראים.
 אילן הראייה ענף רביעי, עמ' 1517.
- (זב) כינוי מחודש זורם, הזרמה.
 שפת הראייה 'זורמים' |מב|. 'הזרמה' |סח|; 'זורמים' |קמז|; 'לזרום' |רד|. שפת המקובלים המשכת השפע – המשכת השפע באצילות, וממנה אל הנבראים.
 אילן הראייה ענף רביעי, עמ' 1517.
- (נג) כינוי מקורי אלוהים חיים.
 שפת הראייה '... ברוח בינה אשר בדברי אלהים חיים' |מב|; 'עד הבעתם ברבבות גוונים לדברי אלהים חיים' |מג|.

'מקור אלהים חיים' [מז]; 'נשמת אלהים חיים' [קד].

שפת המקובלים אלוהים חיים – כינוי לספירת בינה.

אילן הראייה ענף שלישי, עמ' 1494.

שקל הקדש ואמנם כי השם המיוחד בבינה הוא **אלהים חיים**, כי הוא אלהים חיים ומלך עולם, כי הוא המלך העליון רם על כל רמים, וזהו אלהים חיים כאשר אמרנו.

(שער עשרה שמות, עמ' 127)

פרדס רמונים **אלקים חיים יתייחס לפעמים אל הבינה**, מטעם שהיא משפעת חיים לכל הספירות. והחיים הם ג"כ מכח הדין, כמו שתקנו אנשי כנסת גדולה בברכת גבורות מחיה המתים.

(שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק א)

פסקה מג ממשיכה את פסקה מב.

א | מג | שמונה קבצים, קובץ ז קעא ב || אורות הקודש, הקודש הכללי א ב

אם מתשוקת תאות עדנים וחשק נועם,	–	
המתגברת בתוכן הנשמה מצד תגבורת פרטיות צביונה, יחשוב כל חושב את	–	
הנועם	בינה	פה
למקור ההויה, לתוכן היש,	–	
ואליו ישים כל מגמתו, בתואר הנצח ומגמת דורי דורות, אם כי חשק נפלא	–	
בפליאות צדקת עולמים ישים שם את משטרו,		
הרי יסודי החיים הולכים ומתמוטטים, מפני עזיבת	–	
האור המרומם אשר לחסנת הקודש שממעל	חכמה	עג
לכל חירות	בינה	עז
וכל נועם.	בינה	פה
ובירידה אחר ירידה בשטפי דורות יוכלו התכנים להזרות עד כדי	–	
מאפליות המחשכים אשר לכל רשע וכסל, אשר למוקדי שאול, יסודי הבליה	קליפות	סנה
וההעדדים בכל גוניהם.		
ואותו הצביון המיוחד	אבא יסד ברתא	לז
שמעטר בו ישראל,	מלכות	תפו, לז
שוכן	אבא יסד ברתא	לז
בחכמת אל דיעות ד',	חכמה	עה, לז
ברום קדשה,	חכמה	עג, לז
מכון עזה ותפארת הדר מלכותה,	אבא יסד ברתא	לז
וצביוני כל עולמים ממנה	ברי' יצי' עשי'	קיט
ישאו משך	המשכה	סנט
ברכתם,	שפע ברכה	קלג

להתהוות, להבנות, להתעלות ולהשתכלל, להתרומם ולהתקדש עדי עד.	—	
ועל כן ברום חוסן אמונת ישראל	—	
אור הטוהר של שיגוב החכמה שוכן,	חכמה	טה
האמת העליונה,	חכמה	פג
ממעל לכל	—	
הנעמים,	בינה	פה
ממעל לכל	—	
אידיאלי המגמות, המקציבות הגבלות בקצה תכליתן.	תפארת	פח
והאפלת ההכרה בטוהר הקודש לא תקובל לבסס על ידה את המוסר הנרצה,	—	
אפילו בשביל		
העולם היותר ירוד שבו שוכן האדם, יושב בית חומר, כי אם הכל יונק	עשייה	קנא
ממקורו העליון,	חכמה	ריז
ממכון היש המוחלט,	חכמה	פח
שם החכמה שוכנת	חכמה	טה
בטהרת קדשה.	חכמה	עג
בהראות כבוד ד' לישראל במשכן, נקדש בכבודו.	—	
ההוראה התורית	תפארת, תורה	תקכ
ממכון החכמה יוצאת היא,	חכמה	טה
ומתפצל ומתחלק והיא מנתחת את כל קויה		תשנח
לפרטיהם ולפרטי פרטיהם,	תפארת	רכח
והעולמים המוגבלים, המגולמים,	ברי' יצ" עשי'	קיט
וכל עלילות מצעדים אשר ליצורי עולם, על פי	עשייה	קנא
מעמק	חכמה	נז
הקודש אשר	חכמה	עג
להחכמה	חכמה	טה
בקדשה	חכמה	עג
כוננו.	—	
ואורייתא	תפארת, תורה	תקכ, נה
מחכמה נפקת,	חכמה	טה, נה
ואבא	חכמה, אבא	נז, נז
יסד	יסד	נז
ברתא,	מלכות, ברתא	נח, נז
ד'	—	נז
בחכמה	חכמה	טה, נז
יסד	—	נז
ארץ. על כן דוקא	מלכות	נז, שסט

ממקור הקודש אשר	חכמה	עג
לאספקלריא המאירה	תפארת	רכט
נובעים הם כל	המשכה	נ
הליכות עולם אשר לישראל, והם הם	ז' תחתונות	עח
הליכות עולמים, אשר יתנו ערובתם	ז' תחתונות	עח
לכל היש,	ברי' יצ"י עשי'	תלז
לכל אשר נשמה באפו, ולכל אשר תחייהו רוח חיים,	בריאה	ססה
לכל יצור נוצר,	יצירה	ססה
ולכל מעשה, מפעל ותכנית,	עשייה	ססה
לבוא	—	
למכון הקודש,	חכמה	עג
להתאשר	—	
באשר	שפע	קנב
הישות המוחלטה, שאין עמה העדר וכליון.	חכמה	פח
והיה הנשאר בציון והגותר בירושלים קדוש יאמר לו, מה קדוש לעולם קיים אף הם לעולם קיימים.	—	
ונדב ואביהו, אשר בזריחת פאר רוחם	נדב ואביהו	קג
שאבו	שאיבה	קג, קעז
תוכן הארתם אז	שפע מוחין	קג, רנט
ממעין	בינה	לט
הבינה, המוכנה כבר להאציל	בינה	פב
אצילות מוגבלת,	תפארת	פא
להיות משתנה	—	
לערכי עולמים,	מלכות	קי
אש זרה הקריבו, ובקרבתם לפני ד' וימותו. ונועדתי שמה לבני ישראל, ונקדש בכבודי.	—	
וידע ישראל אז עדי עד את יסוד חייו ועולמו, כי	—	
ממקור	חכמה	ריז
חכמה יצא,	חכמה	עה
וממענינה העליונים הרי הוא	חכמה	ריח
הולך הלוך ומתרוה,	המשכה	קמד
אשר רק בהקשבת רב קשב,	—	
בקישור	התקשרות	תלט
למרומי הקודש,	חכמה	עג
ילכו	המשכה	קעא
הפלגים,	שפע	רד

—	עד הבעתם	
ח' ריבוי	ברבבות	
ת'ט' גוונים	גוונים לדברי	
לג בינה	אלהים חיים,	
—	שכולם נתנו מרועה אחד.	
—	וצמאון ריווי הנועם אשר לנשמות הטהורות של מיודעיו של מקום, שבהם נקדש הכבוד, פועל הוא את פעולתו המעוטרה לחיי השעות אשר בשטפי הנצחים. זכיתו של פינחס זה אליהו, המקנא לד' בהוראות השעות, ומלאך הברית אשר אנו חפצים שבוא יבוא, והוא כאש מצרף וכבורית מכבסים, ואומרו סלה הוא, זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב על כל ישראל חקים ומשפטים.	

• **אוצר כינויי הראי"ה**

(לד)	כינוי מקורי	עומק.
	שפת הראי"ה	'מעמק הקדש אשר להחכמה בקדשה' מג .
		'מעומק חכמתה' צט .
	שפת המקובלים	עומק — כינוי לספירת חכמה.
	אילן הראי"ה	ענף שלישי, עמ' 1489.
	אשכול	מעמקים ככינוי לזעיר אנפין, כינוי תסלנ. עמקי הקליפות, כינוי תרפא.
	ספר הזוהר	כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא, בעי לכוונא דעתא (נ"א לבא) ורעותא מעיקרא דכל עקרי , (נ"א מעומקא דכל עומקין), לאמשכא ברכאן מעמקא דבירא (נ"א דכלא), בגין דינגיד ברכאן ממבועא דכלא, ומאי הוא, ההוא אתר דנפיק מניה ואשתכח מניה ההוא נהר , דכתיב ונהר יוצא מעדן... ודא אקרי ממעמקים , עמקא דכלא עמקא דבירא , דמבועין נפקין ונגדין לברכא כלא, ודא הוא שרותא לאמשכא ברכאן מעילא לתתא. אמר רבי חזקיה, כד עתיקא סתימאה דכל סתימין בעי לזמנא ברכאן לעלמין, אשרי כלא ואכליל כלא בהאי עמיקא עלאה , ומהכא שאיב ואתנגיד בירא, דנחלין ומבועין אתנגידו מניה ומתשקין מניה כלוה. ומאן דמצלי צלותיה בעי לכוונא לבא ורעותא לאמשכא ברכאן מההוא עמיקא דכלא , בגין דיתקבל צלותיה ויתעביד רעותיה.
		(ח"ב סג ע"א-ע"ב)
	שערי אורה	והספירה הזאת נקראת עומק , כלומר עומק מחשבה . ואל תטעה שתחשוב כי דבר עומק במקום זה הוא דבר שפל ונמוך, כי הכוונה בלשון עומק הוא מופלא ורחוק להשיגו , כמו שנאמר רחוק מה שהיה ועמוק עמוק מי ימצאנו, וזהו סוד ממעמקים קראתיך יי, כלומר, מעומק המחשבה שהוא הרצון באין סוף וגבול. (שער תשיעי, דף צה ע"א)
	שערי אורה	והספירה הזאת נקראת מחשבה ... ועליה נאמר מאד עמקו מחשבותיך... הם סוד ל"ב נתיבות המחשבה, ואין מי שיוכל להתבונן בהם לפי שנקראים עומק רום , כלומר מתפשטים מן הכתר שהוא רום עליון.

ואין מי שיוכל להתבונן בהם זולתי כמי **ששואב מים בדלי מבאר עמוק** שאין לו סוף. והדולה אינו נכנס בעצמו בבאר לדלות אלא בדלי שואב מים מן הבאר, כך אין כל בריה יכולה להתבונן בסוד **עומק המחשבה** אלא על ידי **הבינה**, שהיא בדמיון **הדלי** שהיא נכנסת לשאוב מעומק באר המחשבה. והדולה עומד מחוץ. וסימן, מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה, שאין דרך לדלות מים מעומק המחשבה אלא על ידי תבונה.

(שער תשיעי, דף צה ע"ב)

עבודת הקודש והכוונה כי **חכמה** עליונה שקראוה כאן **עמיקא דבירא** שהיא **עמוקה**, ועליה נאמר **עמוק עמוק מי ימצאנו. ובירא** היא **הבינה** הנמשכת ממנה, שממנה נמשכין הנחלים אל הים האחרון בחכמה, ההיא **אוצר הברכות והשפע**, ובה הכל כלול ושרוי, והכל מאור העליון שזמן בה הכל להריק ברכות ושפע אל כל העולמות. (חלק הייחוד, חלק א, פרק ה)

מעמקים. פי' ר' משה כי **החכמה והכתר נקראים מעמקים**, ועליהם נאמר **מעמקים קראתיך ה'.** ובזהר ובמקומות רבים נראה כי **החכמה נקרא מעמקים**.

(שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק יג)

(נח) כינוי מקורי אורייתא מחכמה נפקת. שפת הראי"ה 'אורייתא מחכמה נפקת' | מג. |. שפת המקובלים אורייתא מחכמה נפקת. אילן הראי"ה ענף שלישי, עמ' 1491. ספר הזוהר כתיב והחכמה מאין תמצא, **אורייתא מחכמה נפקת, מאתר דאקרי קדש**, והחכמה נפקת מאתר דאקרי קדש הקדשים. (ח"ב קבא ע"א)

(נז) כינוי מקורי אבא. שפת הראי"ה 'אבא יסד ברתא... ד' בחכמה יסד ארץ' | מג. |. שפת המקובלים אבא – כינוי לספירת חכמה. אילן הראי"ה ענף שלישי, עמ' 1490.

והנה לפי שראה המאציל העליון כי אלו הכלים נשברו לסבת היות האור הגדול ולא יכלו לסובלו, לכן עלה ברצונו לתקן כל העולמות באופן שיוכלו לסבול האור הזה... ולכן מנקודת כתר נעשה התפשטות של פרצוף א' שלם, מ"ס שהיו כלולים בו מתחלה כנ"ל ועתה הוציאם אל הפועל, ואז נק' אריך אנפין. וכן **מנקודה של חכמה נעשה פרצוף א' שלם מ"ס ואז נק' אבא**, וכן מבינה נעשה פרצוף א' שלם מ"ס ונק' אמא. (שער הכללים, פרק ב)

(נ)	כינאי מקורי	אבא יסד ברתא.
שפת הראייה		'אבא יסד ברתא... ד' בחכמה יסד ארץ' מג ; 'אותו הצביון המיוחד שמעטר בו ישראל, שוכן בחכמת אל דיעות ד', ברום קדשה, מכון עזה ותפארת הדר מלכותה' מג .
שפת המקובלים		אבא יסד ברתא – השפע יורד מספירת חכמה אל ספירת מלכות.
אילן הראייה		ענף שלישי, עמ' 1490.
תיקוני הווה		וכד אית בישראל משכילים בחכמה דאיהי י' מחשבה עלאה, ידעין לזרקא לה להאי אבנא דאיהי בת יחידה, לההוא אתר דאתגזרת, בגין דברתא באבא אתעבידת, הדא הוא דכתיב ה' בחכמה יסד ארץ, בחכמה דאיהו אבא יסד ברתא, דאיהי ארץ הרום רגליו.
שער מא' רשב"י		(תקונא חד ועשרין, דפים נז ע"ד – נח ע"א) הנה ז"א צריך להתגדל ולהיותו כמו אריך אפין ואם כן צריך לעלות עד שם, ומקום אריך אפין צריך שיהיה מקומו של ז"א, כי על ידי כן ז"א נעשה אריך, ונוקביה דז"א במקום אבא, בסוד ה' בחכמה יסד ארץ, דאבא יסד ברתא.
דרך עץ חיים		(פירוש זוהר ח"ג פג ע"א, דף לו ע"ג) וז"ס ה' בחכמה יסד ארץ, הנאמר בתקונים כי אבא יסד ברתה. והענין כי במקום גילוי יסוד אבא שם מתחיל בנין המלכות רחל הנקראת ארץ, משא"כ בלאה שעיקרה מן המקום של התבונה שעדיין לא נתגלה אבא אלא מהחזה ולמטה. (שער תיקון נוקבא, שער לד, פרק א)
(נח)	כינאי מקורי	ברתא.
שפת הראייה		'אבא יסד ברתא' מג .
שפת המקובלים		ברתא – כינאי לספירת מלכות.
אילן הראייה		ענף שלישי, עמ' 1506.
ספר הווה		לבתר יה, דלא מתפרשן לעלמין, י' אפיק ה' כהאי גוונא, ה' (ציור) הרי י' וההוא נהר דנפיק מניה ואתמשך מניה. ולתתא תרין בנין דנפקין מנייהו, מסטרא דאבא י' נפיק בן, דהא אחיד ביה ב', ואחיד בההוא נהר, ומסטרא דאימא נפקת בת, דאיהו נהר תתאה. והאי בן אתמשך לבתר ונפיק מנייהו, והוא ו', ודא ירית לאבא ולאִימא, ואתקשר ביה מהימנותא דכלא, ומניה אתזנת ברתא, מההוא ידותא דאיהו ירית.
דרך עץ חיים		(ח"ג יא ע"א–ע"ב) לכן עלה ברצונו לתקן כל העולמות באופן שיוכלו לסבול האור הזה, וזהו ע"י התפשטות האור וברחיקותם מן המאציל העליון אשר האורות יבואו יותר מכוסים, ובזה יהיה קיום להעולמות וכח לסבול האור... ומן ה' נקודות הנשברים עשה מכולם פרצוף שלם מ"ס ונק' ז"א, ומנקודה עשירית נעשה פרצוף שלם כלול מ"ס ונק' בת, והוא פרצוף ה'.
		(שער הכללים, פרק ב)

(לט)	כינוי מקורי	מעין.
	שפת הראייה	'מעין הבינה' מג .
		'מעני הבינה' עג ; 'מענים הנובע' רצד .
	שפת המקובלים	מעין – כינוי לספירת בינה.
	אילן הראייה	ענף שלישי, עמ' 1493.
פרדס רמונים	מעין.	במלה זו רבו הפי' בין בדברי המפרשים בין בדברי הרשב"י. וזה ישוב הדברים על מתכונתם. הבינה נקרא מעין גנים. והגנים הם הספי' אשר תחתיה, ובתוך המעין מקור שבו יוצאים המים, והיא החכמה שממנה יוצאים מים אל הבינה, והבינה משפעת למטה.
		(שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק יג)

א | מ ד | שמונה קבצים, קובץ ו רסה || אורות הקודש, דרך הקודש, צפיה לישועה ט

–	כשהולכים אחרי	
קא	מוחין דאימא	ההרגשה העליונה של הופעת רוח הקודש, ושל כל חכמה והופעה שבעולם, בלא
–		התקשרות אל
קא	כניסת	התורה ומעשיה בפרטיות,
קא	מוחין דאבא בז"א	ובמידת המדות הטובות המשווערות על פיה,
קא	מוחין דאבא בז"א	הרי זה חטא נדב ואביהו,
–		הפרדה
קג	הפרדה	יסוד אבא
ל, קג	חכמה, יסוד אבא	מאימא עלאה.
ק, קג	בינה	
–		חושבים המתנהגים ככה שמתקרבים אל הקודש, מיחדים הם ממרחקים, מקריבים אפילו אש זרה, ובאים אל הקודש שתויי יין, בלא אימתא דשמיא הנובעת ממקור עליון, דבאה על ידי כיסוי הראש, אלא פרועי ראש, ומתיחדים כל אחד בהשגתו המיוחדת, בלא איגוד עליון של תורת משה מורשה, ולא נטלו עצה זה מזה, ומורין הלכה בפני רבם, מתוך הכרה של גדלות פנימית. ועומק גדול של קדושה זו צריכה להתבטל בפני מקור התורה, ונקדש בכבודי. והם מיודעיו של מקום, אינם יכולים להתגבל בגבולים, גדולים ממש ואהרן בהתפשטותם, נדחים מן העולם, ואינם באים בבגין של משפחה, ובנים לא היו להם. וחוזרים בהולדה שניה, בפינחס זה אליהו, המלא רוח ד' וקנאת הברית. המסורת והעבודה המקודשת על פי הנבואה והתורה המנוחלת, וההתעלות העליונה המכבדת את הקדושה ומגבלת את תנאי החיים הרוחניים, ועם זה מנשאת עצמה מכל הערכים העולמיים, נמזגו בישראל, לשאת בכחה העז את משא הגלות וכל עמלו,

תקלג	המשכה	ולחדור דרך כל
תרפ, תרפא	קליפות	עמקי תהומות
רפט	שפע אור	אור ישועה וגאולה.
—		זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב על כל ישראל חקים ומשפטים, הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ד' הגדול והנורא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם. רוח הנעורים הסוער, המתעורר בעז ובגבורה, עם רוח הזקנה המסודר, המלא כובד ראש וזהירות, יחד מתאגדים לאגודה, לפעול פעולתם בחיים הרוחניים והגשמיים, להחיש ישועה, ולהעשות בסיס לצמח ד', עריכת נר לבן ישי, משיח ד', רוח אפנו, אשר בוא יבואו אלינו שניהם יחד, אליהו הנביא עם משיח בן דוד.

• **אוצר כינויי הראי"ה**

(ק)	כינוי מקורי	אימא עילאה.
	שפת הראי"ה	'אימא עילאה' מד .
		'אם כל מוסר נשגב והתעוררות רוממה' רסו .
	שפת המקובלים	אימא — כינוי לספירת בינה.
	אילן הראי"ה	ענף שלישי, עמ' 1494.
	ספר הזוהר	לבתר, יו"ד אפיק כלא ושלשל כלא, בקשורא חדא דא בדא, והא אוקמיה בוצינא קדישא, י' אפיק ההוא נהר, דכתיב ביה ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, דא ה', רוא דבינה, והיא אימא עילאה.
		(ח"ג י ע"ב)
	דרך עץ חיים	לכן עלה ברצונו לתקן כל העולמות באופן שיוכלו לסבול האור הזה, וזהו ע"י התפשטות האור וברחיקותם מן המאציל העליון אשר האורות יבואו יותר מכוסים, ובזה יהיה קיום להעולמות וכח לסבול האור... וכן מנקודה של חכמה נעשה פרצוף א' שלם מי' ספירות ואז נקרא אבא, וכן מבינה נעשה פרצוף א' שלם מי' ספירות ונקרא אמא.
		(שער הכללים, פרק ב)
(קא)	כינוי מחודש	כשהולכים אחרי ההרגשה העליונה של הופעת רוח הקודש... בלא התקשרות אל התורה ומעשיה בפרטיות.
	שפת הראי"ה	'כשהולכים אחרי ההרגשה העליונה של הופעת רוח הקודש, ושל כל חכמה והופעה שבעולם, בלא התקשרות אל התורה ומעשיה בפרטיות, ובמידת המדות הטובות המשוערות על פיה' מד .
	שפת המקובלים	כאשר המוחין דאימא מאירים בנקבה, קודם שיכנסו מוחין דאבא בזעיר אנפין, אז יש אל החיצונים אחיזה בהארתה היוצאת לחוץ'.
	אילן הראי"ה	ענף ארבעה עשר, עמ' 1637.

שער הפסוקים ואמנם טעו בענין זה... כי כאשר המוחין דאימא מאירים בנקבה, קודם שיכנסו מוחין דאבא בז"א, אז יש אל החיצונים אחיזה בהארתה היוצאת לחוץ... ולכן היו צריכות לשתף עמהם במעשה התקון ההוא את אהרן אביהם או עם משה או עם אלעזר ואיתמר, שהם מבחי' מוחין דאבא כנז"ל, וע"י השתתפותם, יוכלו הם לתקן את הנקבה, אשר עיקר תקונה הם ממוחין דאימא כנז"ל. ולכן בהיותם לבדם, גרמו ששלטו החיצונים, הנקראים אש זרה... ואז נענשו ומתו... כללו של דבר, אל יחשוב אדם טעות מפורסמת כזה שנדב ואביהוא הקריבו אש זרה ממש ח"ו, כי מי שהיו שקולים כמשה ואהרן, ואמר הקב"ה עליהם בקרובי אקדש, אין לייחס להם טעות גדולה כזו, שאין לייחסה לתינוק הדיוט אחד. אבל הענין הוא... כי כל כוונתם היתה בתכלית החשיבות, שכלם בהיותם ראשי בני ישראל השתדלו לתקן פגם המלכות מן החיצונים ולוונגה עם בעלה, ולא היה יכולת בידם וטעו במעשיהם ונענשו בשוגג.

(פרשת שמיני, ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא, דף לג ע"ב-ע"ג)

(קכ) כינוי מקורי יסוד אבא, יסוד החכמה.
שפת הראי"ה יסוד אבא' |מד|.
'מיוסדת על יסוד החכמה' |עג|.
שפת המקובלים המוחין נמשכים אל יסוד אבא ואל יסוד אימא.
אילן הראי"ה ענף שלישי, עמ' 1490.
דרך עץ חיים ואמנם הב' מוחין עצמן שהם חו"ב אלו נמשכין מתרין מוחין ממוחא דאז"א ממש, ומשם נמשכין אל ב' יסודותיהם, חכמה ביסוד אבא, בינה ביסוד אמא, וב' עטרין שהיו תחלה ב' כתפין דאז"א נמשכו בב' עטרות דיסודות הנ"ל דאז"א, החסדים בעטרת יסוד אבא, וגבורות בעטרת יסוד אמא.
(שער דרושי הצלם, שער כה, דרוש א)

(קג) כינוי מקורי הפרדת יסוד אבא מאימא עלאה, שאבו... ממעיין הבינה.
שפת הראי"ה הפרדת יסוד אבא מאימא עלאה' |מד|.
'שאבו תוכן הארתם אז ממעיין הבינה' |מג|; 'אם לא יכיר את מדתו וירד עד למדת הבינה, ומן החכמה יסיח את דעתו' |עג|.
שפת המקובלים נדב ואביהוא רצו להמשיך את המוחין דאימא בלי להמשיך עמם גם את המוחין דאבא; במצב זה יש אחיזה לחיצונים.
אילן הראי"ה ענף ארבעה עשר, עמ' 1638.

שער הפסוקים והנה נתבאר, איך משה ואהרן הם אחים, כי הם נשרשים ביסוד דאבא... ונדב ואביהוא, שניהם מנו"ה דאימא... הנה נודע, כי כל תיקון ובנין פרצוף רחל נוקבא דז"א, אינו אלא ע"י אורות דאימא, והנה נדב ואביהוא הם מאורות דאימא כנזכר, ולכן חשבו לתקנה על ידיהם... ונודע במש"ה שמן וקטורת ישמח לב, כי מוחין דאימא נקראים קטורת... ואז רצו להקטיר קטורת, כדי להמשיך מוחין

דאימא בנוקבא, ועל ידי כן תחזור פב"פ להזדווג עם זעיר... ואמנם טעו בענין זה...
כי כאשר המוחין דאימא מאירים בנקבה, קודם שיכנסו מוחין דאבא בז"א, אז יש אל החיצונים אחיזה, בהארתה היוצאת לחוץ... ולכן היו צריכות לשתף עמהם במעשה התקון ההוא, את אהרן אביהם, או עם משה, או עם אלעזר ואיתמר, שהם מבחי' מוחין דאבא כנו"ל. וע"י השתתפותם, יוכלו הם לתקן את הנקבה, אשר עיקר תקונה הם ממוחין דאימא כנו"ל. ולכן בהיותם לבדם, גרמו ששלטו החיצונים, הנקראים אש זרה, והיא בחי' אשה זרה... ואז נענשו ומתו.
 (פרשת שמיני, ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא, דף לג ע"ב-ע"ג)

•

בפסקאות מב-מד מפרש הראי"ה את סדר האצלתן של הספירות הראשונות כסדר האצלת האידיאלים. מערכת האידיאלים, שמחדש הראי"ה בפסקאות אלו, מורה את היחס הנכון בין שני מקורותיה – בין הקודש והאמת ובין הנועם והטוב.

א.

הראי"ה מפרש את היחס בין ספירת חכמה ובין ספירת בינה כיחס בין הקודש והאמת ובין הטוב והנועם. ספירת חכמה היא הקודש, היא עצם החיים האלוהיים, היא האמת העליונה. משום כך ספירת חכמה היא האידיאל המוחלט, היא אמת המידה הברורה לכל האידיאלים ולכל הערכים. לעומת זאת, ספירת בינה היא הטוב, היא הנועם והאושר, היא 'ההרגשה העליונה של הופעת רוח הקודש' [מד]. משום כך ספירת בינה היא האידיאל היחסי, היא הערך שאפשר להטות הנה והנה, היא השאיפה שיש לברר את מגמתה ולשאול על נכונות הדרכתה. על כן רק הקודש העצמי יכול להיות המקור לכל האידיאלים האלוהיים. כאשר הטוב והנועם מחוברים עמו ימשך שפע האידיאלים אל הספירות התחתונות ומהן אל הנבראים, אך כאשר הטוב והנועם מבקשים להיות המקור לאידיאלים מאבדים הם את אמתותם ואת נצחיותם. רק הקודש יכול לקבוע את 'התורה ומעשיה בפרטיות' ולמדוד את 'המדות הטובות המשווערות על פיה' [מד]. רק ספירת חכמה יודעת כיצד להדריך את 'ההוראה התורית' הימנחת את כל קויה לפרטיהם ולפרטי פרטיהם [מג], ורק ממנה יכולים לצאת 'כל הליכות עולם אשר לישראל' [מג], כלומר האידיאלים האלוהיים, הדרכים שהאלוה הולך ומתנהג בהן. בדרך זו ממשיך הראי"ה ומפרש את משמעותה של 'אספקלריא המאירה' [מג, עד], היא כינויה של ספירת תפארת. רק מהאידיאלים, שמקורם בספירת חכמה, היא הקודש העצמי, יכולה לצאת 'ההוראה התורית' [מג] המדייקת בפרטים ובפרטי פרטים והיודעת לקבוע הליכות עולם לישראל. הוראה זו היא נבואתו של משה רבנו, המופיעה מ'אספקלריא המאירה' [מג, עד], כלומר ספירת תפארת.

ב.

נדב ואביהוא חטאו בהקדמת ספירת בינה לספירת חכמה, הווי אומר בהקדמת בקשת 'הנועם' [מב, מג, מה], 'הטוב' ו'האושר' [מה], על בקשת 'הקודש העצמי' [מב], 'הקודש' [מג] ו'האמת

העליונה' [מב]. האר"י מפרש כי הם חטאו ב'הפרדת יסוד אבא מאימא עילאה' [מד], כלומר הפרידו את ספירת בינה מספירת חכמה, ורצו להמשיך את מוחין דאימא בלי לחבר אותה אל אבא. מדברי האר"י הללו למד הראי"ה כי נדב ואביהוא ביקשו את הנועם ואת האושר שבספירת בינה בלא לחברם עם הקודש ועם האמת שבספירת חכמה. בכך הציבו נדב ואביהוא את הטוב והנועם לבדם כמקורות דרכו של האדם, והפרידו בינם ובין האמת. טעות היתה בידם, שהרי הטוב והנועם אינם יכולים לשמש מקור ודאי להדרכה שלמה, מקיפה ומפורטת. הליכה אחרי הטוב והנועם עלולה להשתבש, ובמקומם תבוא 'תשוקת תאות עדנים' [מג], הדינים יופיעו מספירת בינה ויסודי החיים הולכים ומתמוטטים' [מג].

משום כך מדגיש הראי"ה כי 'ההוראה התורית' לאדם כוללת את האמת ואת הטוב גם יחד, ובסדר זה דווקא: יסודה – הקודש והאמת המוחלטת, ובנינה – הטוב, הנועם והאושר. האמת והקודש הן המקור והן הכלל, והטוב מפרט אותם ומוציא אותם מן הכוח אל הפועל. ספירת חכמה היא האמת – היא המהות, היש המוחלט, ועל כן היא עלומה ונסתרת; היא הקודש העצמי, למעלה מהשגת האדם ומהכרתו. ספירת בינה נובעת מספירת חכמה, ועל כן היא מגלה את הקודש העצמי, מציירת את פרטיו ומוציאה אותו מן הכוח אל הפועל; היא מתבוננת באמת העליונה, ומוציאת את הטוב ואת הנועם אשר בה.

•

דברים נוספים על היחס בין ספירת חכמה ובין ספירת בינה כתב הראי"ה בפרשו את מהלך האצילות כמהלך הופעת החיים האלוהיים, להלן פרק טז, ובפרשו את מהלך האצילות כמהלך מהמרחבים ומהעליונים אל המצרים העולמיים, להלן פרק כה.

[כו] חכמה ובינה: האידיאלים ש'הם תמיד מקושרים זה אל זה'

פסקה מה עוסקת ביחס שבין ספירת חכמה ובין ספירת בינה. פסקה זו נסמכת על יסודם של דברי הזוהר, להלן כינוי קח, ודברי הרמ"ק, להלן כינוי קסג, כי זיווג חכמה ובינה הוא זיווג מתמיד, וממנו נמשך שפע לקיומם ולחיותם של העולמות. לדברים אלו מתכוון הראי"ה בכתבו על 'מה שהוא יותר עליון מכל אידיאל עולמי בהכרה' – ספירת חכמה, 'אידיאל עולמי מלא בעתיד' – ספירת בינה, 'תמיד מקושרים זה אל זה' – זיווג חכמה ובינה הוא תדירי ואינו נפסק שום רגע, 'חיי כל העולמים וקיומם' – שפע לקיום ולחיות העולמות. בפסקה זו מבאר הראי"ה את הזיווג המתמיד של ספירות חכמה ובינה על פי דרכה של הקבלה הראשונה. להלן, פסקה רפג, יבאר הראי"ה את הזיווג המתמיד של ספירות חכמה ובינה על פי דרכה של קבלת האר"י.

א מה | שמונה קבצים, קובץ א תתקנ || אורות הקודש, התעלות העולם מ

פכ	בינה	בינה היא
קד	בינה	האידיאל העליון
–	–	איך שהעולם צריך להיות

פה	בינה	בתכלית הטוב, הנועם והאושר, לא
פח	תפארת	כמו שהוא עם גבוליו ומצוריו
תרל"א	זעיר אנפין	וזעירותו,
—	—	כי אם
קה	בינה	ברעיון הדרור המוחלט מכל מועקה שבעולם,
קד	בינה	עולם מלא,
קד	בינה	עולם עליון.
—	—	וממעל
פב	בינה	לבינה היא
טה	חכמה	החכמה,
עח	ז' תחתונות	מה שעולם זה עומד להכיר
קו	חכמה	ממה שיותר עליון ממנו.
קו	חכמה	ומה שהוא יותר עליון מכל
עח	ז' תחתונות	אידיאל עולמי בהכרה,
קז	בינה	ואידיאל עולמי מלא בעתיד, הם
קח	זיווג תמידי	תמיד מקושרים זה אל זה.
קסג, קט, תר"ו	שפע חיים	וחיי כל העולמים
קסג, תר"ו	שפע קיום וחיות	וקיומם
קף	המשכה	באים על ידי
—	—	הצפייה הנסתרה שיש אל הכל
קט	זיווג חכמה ובינה	להאושר העליוני הלזה, שהוא
רכ	תדיר ואינו פוסק	נותן בלא הרף את
טל"א	התעלות העולם	דחיפת ההויה, מכלליות כלליות עד פרטיות פרטיותה,
לב	אצילות	ומאצילות היותר טהורה ומאירה, עד
טנה	קליפות	החמריות היותר טמאה וחשוכה. הכל עומד
טז	התעלות העולם	להתעלות,
טל"א	התעלות העולם	להאיר,
א"כ	התאחדות	ולהתאחד.
א"כ	התאחדות	ורעיון אחדותי זה, כללי ועליון, ממלא לבב של
ר"ו	צדיק־מקובל	צדיקים
—	—	גדולה שמחה,
—	—	ומחזק ומחיה את רוחם לעבודה שלמה תמידית, ונותן להם כח רוחני של שלום
—	—	וכבוד להשלים עם כל נטיות החיים ולהעלותם, לדעת איך לכבד את הבריות
—	—	כולם, ולהסתכל מתוך מעמדם איך הכל עושה רצון קונו.
—	—	ומתוך עליונותה של מחשבה זו יודעים הם
תתכז	בירור	לברר

תמנ	נוגה-תנועות	מכל דיבור ומכל תנועה, מכל ידיעה ומכל מאורע
תתכז	ניצוצ' מבורים	דברי אלהים חיים.
—	—	ואור תורה וחכמת אלהים מאירה את כל הוייתם מכל העברים, ובקרבים יכבדו את אלהי הכבוד, והדר כבודו מלא עולם, וסובב עולם, ומעולם עד עולם אתה אל, וחסד אל כל היום.

• **אוצר כינויי הראי"ה**

(קד)	כינוי מחודש	האידיאל העליון, עולם מלא, עולם עליון.
	שפת הראי"ה	'האידיאל העליון' מה ; 'עולם מלא' מה ; 'עולם עליון' מה .
	שפת המקובלים	ספירת בינה.
	אילן הראי"ה	ענף שלישי, עמ' 1494.
(קה)	כינוי מקורי	דרור.
	שפת הראי"ה	'דעיון הדרור' מה .
		'צפור דרור לא תדע כל מאסר של גבולים' קט ; 'קול השופר של הדרור העליון' קמו .
	שפת המקובלים	דרור — כינוי לספירת בינה.
	אילן הראי"ה	ענף שלישי, עמ' 1492.
	אשכול	חירות ככינוי לספירת בינה, כינוי עז.
	פרדס רמונים	דרור. פי' הרשב"י ע"ה בתיקונים בפסוק ודרור קן לה כי הבינה נקראת דרור, בסוד היובל שהיא נקראת דרור.
		(שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק ד)
(קו)	כינוי מחודש	יותר עליון מכל אידיאל עולמי בהכרה.
	שפת הראי"ה	'מה שיותר עליון ממנו' מה ; 'מה שהוא יותר עליון מכל אידיאל עולמי בהכרה' מה .
	שפת המקובלים	חכמה — ספירת חכמה היא למעלה מספירת בינה.
	אילן הראי"ה	ענף שלישי, עמ' 1488.
(קי)	כינוי מחודש	אידיאל עולמי מלא בעתיד.
	שפת הראי"ה	'אידיאל עולמי מלא בעתיד' מה .
	שפת המקובלים	עולם הבא — כינוי לספירת בינה.
	אילן הראי"ה	ענף שלישי, עמ' 1494.
	אשכול	עולם הבא ככינוי לספירת בינה, כינוי רלג.
(קכ)	כינוי מקורי	תמיד, תדיר.

שפת הראייה 'מה שהוא יותר עליון מכל אידיאל עולמי בהכרה, ואידיאל עולמי מלא בעתיד, הם תמיד מקושרים זה אל זה' [מה].
'האידיאל התדירי של החכמה' [עג]; 'הבינה עצמה... בהיותה תמיד מתאחדת עם החכמה' [עג].

א. שפת המקובלים זיווג חכמה ובינה הוא תדירי ואינו נפסק שום רגע, ועל כן חכמה ובינה מתאחדות לעולם.

ב. שפת המקובלים על פי האר"י, מהזיווג התמידי של חכמה ובינה נמשך שפע קבוע לקיום ולחיות של הספירות, העולמות והמלאכים.

ג. שפת המקובלים על פי רמח"ל, הזיווג התמידי של חכמה ובינה משמעו כי ספירות אלו משקיפות תמיד על המשפט ועל העולם.

אילן הראייה ענף חמישי, עמ' 1524.
אשכול שפע חיות וקיום נמשך מזיווג קבוע של חכמה ובינה, על פי קבלת האר"י – להלן כינוי תלוי.

א. ספר הזוהר ר' שמעון אמר כלא שפיר, אבל רוא דמלה אכלו רעים דעילא שתו ושכרו דודים לתתא. אמר ליה ר' אלעזר, מאן אינון לעילא ומאן אינון לתתא, אמר ליה יאות שאילתא, דא אתר עלאה דאינון באחדותא בחדותא דלא מתפרשין לעלמין אלין אקרון רעים, הה"ד ונהר יוצא מעדן, ועדן והוא נהר לא מתפרשין לעלמין, ואשתכחו לעלמין ברעותא באחדותא בחדותא... ואינון דמשתכחי תדיר ולא מתכסיין ולא מתפרשין דא מן דא אקרו רעים, וע"ד אלין דודים ואלין רעים, אלין ברעותא באחדותא תדיר ואלין בתיאובתא לזמנין, ודא הוא שלימותא דכלא בגין דתתברכא כנסת ישראל וכדין חדותא בכלהו עלמין.

(ח"ג ד ע"א)

ספר הזוהר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. האי נהרא אתפשט בסטרוי בשעתא דמזדווגי עמי' בזווגא שלים האי עדן בהוא נתיב דלא אתידע לעילא ותתא, כד"א נתיב לא ידעו עיט, ואשתכחו ברעותא דלא מתפרשין תדירא חד מחד, כדין נפקין מבועין ונחלין ומעטרי לבן קדישא בכל אינון כתרין, כדין כתיב בעטרה שעטרה לו אמו. ובהיא שעתא ירית ההוא בן אחסנתא דאבוי ואימיה, כדין הוא אשתעשע בהוא ענוגא ותפנוקא.

(ח"ג סא ע"ב)

ספר הזוהר כד מתחברין יו"ד בה"א כדין כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ולא תימא כד מתחברין אלא מתחברין ודאי.

(ח"א צה ע"ב)

ספר הזוהר תקונא קדמאה... הנך יפה רעיתי מהאי הוא, ותקונא תניינא אקרי כלה דאקרי נוקבא דלתתא... בשעתא דאתדכאת נוקבא ודכורא בעי לאתחברא עמה כדין אקרי כל"ה, ככל"ה ממש אתיין, (אבל) האי אימא לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין בחד נפקין בחד שריין, לא אפסיק דא מן דא ולא אסתלק דא מן דא.

ובג"כ כתיב ונהר יוצא מעדן, **יוצא תדיר ולא אפסיק**, הה"ד וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ובג"כ כתיב רעיתי ברעותא דאחוה שריין, באחדותא שלימותא.
(אדרא זוטא, זוהר ח"ג רצ ע"ב)

שערי אורה ודע כי זו היא החכמה **שאינה נפרדת** מן הבינה **עולמית**, לפי **ששתיהן אדוקות** בספירת הכתר שהיא עולם הרחמים, המקום שאין שם לא עצב ולא רוגז ולא פירוד ולא הוד והדר עוז וחדוה. ולפי ששתי אלו הספירות **מתאחדות לעולם, חכמ"ה ובינ"ה**, לפיכך שם י"ה אינו משתנה לעולם.
(שער תשיעי, דף צד ע"ב)

פרדס רמונים ויש חילוק בין יחוד החכמה והבינה ליחוד התפארת והמלכות, כי **יחוד החכמה והבינה לא מתפרשן דא מן דא...** אבל יחוד התפארת והמלכות הוא לעתים ולרגעים, כמו בזמן שיגיעו ישראל בתפלה לשים שלום.
(שער מהות והנהגה, שער ח, פרק יח)

ב. פ"י אדרא זוטא ועל ידי **זווג חכמה ובינה** מתהוין מלאכים ורוחין קדישין, ומתהוין נשמות המלאכים העליונים, ואין כונתנו נשמות ממש כי אם חיותם והוא האור השופע בהם להחיותם, וכמו שאמרו ואתה מחיה את כולם, מחיה לכולם. וזה תמיד... ולפיכך **לא מתפרשן לעלמין...** ונמצינו למדים **שזווג חכמה ובינה לא יחסר תמיד**, אלא שבזמן הגלות אינו זווג שלם, כי אינו לצורך הבנים ואינו כל כך משובח כדי שיגיע ממנו עשרות אל הבנים כדי שיוכלו להזדווג ולהתייחד, **אבל יש זווג לצורך העליונים להחיותם, וזה לא יפסק.**

(פירוש אדרא זוטא מאת האר"י עצמו. שער מאמרי רשב"י, דף נט ע"ב; קבלת האר"י, עמ' 1011)

שער מא' רשב"י **אבא ואימא זווגיהו תדיר ולא אתפרשן**, משא"כ בז"א ונוקביה שזווגם הוא לפרקים, ובערך בחינה זו אמר **לא אפסיק דא מן דא**. אבל צריך שתדע כי שני מיני זווגים הם... והשני הוא **לתת חיות ומזון אל העולמות**. וזה הזווג **השני של חיות העולמות אינו נפסק לעולם מן אבא ואימא, כדי שלא יתבטלו ויחרבו העולמות כולן ח"ו אם יפסק רגע אחד.**

(פירוש אדרא זוטא דף רצ ע"ב שורה כד, דף נט ע"ג)

שער הכוונות דע כי למעלה באו"א יש ב' מיני זווגים, הא' הוא כדי **לתת קיום וחיות ומזון אל כל העולמות ולקיימם קיום ההכרחי להם, אמנם זווג הזה הוא תדירי ואינו נפסק שום רגע, כי אם יפסק רגע א' יתבטלו כל העולמות מקיומם והוייתם.**
(ענין כוונת קריאת שמע, דרוש ו, דף כג ע"א)

ג. כללים תצ"ד ואבא ואימא, שהם חכמה ובינה, הם **ההשקפה על המשפט איך ליסדו**, והם כלל כל שרשי וטעמי המשפטים הצריכים להיוסד... וחכמה כשמה כן היא – ההשקפה הכללית, ובינה כשמה גם כן – ההשקפה הפרטית. והנה **חוי"ב ישקיפו תמיד על העולם, ויקיימו המשפט קיום תמיד...** והנה חוי"ב הם מדות ההשקפה, ומהשקפתם יוסד המשפט, והם **המשקיפים תמיד לקיום התמיד, והוא הזיווג התמיד דאו"א לקיום העולמות.**
(כלל כד, עמ' רעד-רעה)

חכמה ובינה: האידיאלים ש'הם תמיד מקושרים זה אל זה' סעיף כו

כינוי מחודש	האושר העליוני.	(קט)
שפת הראייה	'האושר העליוני' מה .	
שפת המקובלים	זיווג חכמה ובינה הוא תדירי ואינו נפסק שום רגע, ועל כן הן מתאחדות לעולם.	
אילן הראייה	ענף חמישי, עמ' 1525.	
הפניה	מקורות בספרי המקובלים – לעיל כינוי קת.	